

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évrre . . . 6 korona.
Hónaponként 4 fillér.

MEGBELÉNIK HETENKÉNT EGYSZER:

szombaton és egyes rendkívül alkalmasokkor.

A VÁROS

SZERKEZTŐBŐR:

Városi közlévtér (városház).
Földszint 7. sz. Ica küldendő
a kéziratok.

KIADÓHVATAL:

Városi könyvnyomda-vállalat Irattér. Ica küldendő
az előfizetési díjak és hirdetések.

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Főszerkesztő: **VECSEY IMRE.** — Felelős szerkesztő: **KONCZ ÉKOS.**

Kiadótulajdonos: **A VÁROSI KÖNYVNYOMDA-VÁLLALAT.**

Vidéki városaink csatornázása és vízzel való ellátása.

I.

Néhány nappal ezelőtt az összes lapok azt a hírt közzölték, hogy a kormányzati körökben már régebben szemot szurt az a visszás helyzet, hogy a vidéki városokat és községeket a városrendezés körül rendszerint különleges szempontok vezetik, amennyiben első sorban villamos világítást, díszes városházát és aszfaltburkolatot csinálnak és ami legelsőrendű hygienikus közséruktéslet volna, a csatornázás és az egészségessé ivóvízzel való ellátás, az legutóljára marad, vagy pedig egyáltalán nem készül. Ezen a visszás helyzeten — mondja a híradás — a földművelésügyi minisztérium akként vél segíteni, hogy az országos vízépítészeti igazgatóság alá tartozó mérnöki hivatalok a jövőben csak az államsegélyt kapott és a 10,000 lakoson aluli községek számára készítenek majd ingyen — illetve a kész kiadások megtérítése ellenében — vízvezetési és csatornázási terveket, míg a többieket teljesen a magánvállalkozáshoz utalják, fentartván ezekre is a kormány felülvizsgálati és ellenőrzési jogát.

A földművelésügyi minisztériumnak ezen rendelkezése kétségtelenül nagyot fog lendíteni a szóbanforgó közegészségügyi közművek fejlesztésén, mivel a könnyen mozgó és a helyi viszonyokhoz megfelelően alkalmazkodó magánvállalkozás — ha üzleti eredményre is van kilitása — nem kiméli a fáradságot és költséges előmunkálatokat és — ott, ahol a magánvállalkozás közreműködésére egyáltalán szükség van — mindenesetre nagyobb sikerrel buzdítja a vidéki városok közönségét ezen közegészségügyi közművek létesítésére, mint a vizkutatásra és tervezésre kirendelt állami mérnök, kinek működésével a hangulatkeltés — bárha közérdeklő ügyről van is szó — egyáltalán nem egyesíthető össze és aki idő, alkalom és megfelelő eszközök híján nem is érinkezhetik a létesítésre döntő befolyást gyakorló közönséggel.

Howa a magánvállalkozás minő befolyást gyakorolhat a közönség elhatározására, annak illusztrálására megemlítem, hogy a rózsahgyi képviselőtestületi közgyűlés 1901-ben az állam által díjtalanul készített tervek alapján előterjesztett vízvezeték létesítését 43 szavazattal vetette el kettő ellenében; míg a magánvállalkozásnak a létesítés érdekében kifejtett három évi működése után 1904-ben ugyanaz a képviselőtestület három szavazat ellenében 47 szavazattal határozta el a létesítést.

De megfordultam több vidéki városban is, hol a földművelésügyi minisztérium által díjtalanul készített csatornázási és vízvezetési tervek már évek óta hevernek a város irattárában anélkül, hogy azok létesítésére bárki is gon-

dolna. Kérdésemre a polgármestertől azt a felvilágosítást nyertem, hogy a tervek elkészítésére — mivel az nem került pénzbe — még csak kapható volt a közgyűlés, de a kivétel megszavazását már nem tudja biztosítani, mert a képviselő testület többségében hiányzik az érzék és az értelmiség ezen intézménynek kellő elbírálásához, amin csak úgy vélné segíthetni, ha valamilyen agilis vállalkozó venné a kezébe az ügyet, ki bizonyára nagyobb eredménnyel agitálhatna a közönség megnyerése mellett, mint maga az előljáróság.

De nemcsak a vidéki városok és község előljáróinak, hanem belügyminiszter korában Széll Kálmánnak is az volt a véleménye, hogy ezen közegészségügyi közművek ceakis ugy létesülnek intenzívebben, ha azokat a magánvállalkozó veszi a kezébe, mert a vidéki városoknak és községeknek kevésbé intelligens és a közegészségügyi fejlesztésé iránt kellő érzékkel nem bíró közönségét a magánvállalkozó könnyebben kapacitálhatja az elhatározásra, mint a hatóság. Ezen álláspontot fejtette ki Széll Kálmán 1902-ben, mikor a budapesti gyárosok, vállalkozók, iparosok és mérnökök szövetsége azon kérelemmel fordult hozzá, mint akkori miniszterelnökhez és belügyminiszterhez, hogy törvényhozás útján hasson oda, hogy legalább a 10,000 léleknél többet számláló vidéki városok és községek vízvezetékkel és csatornázással láttassanak el. Széll Kálmán kijelentette, hogy miután ezen közművek létesítése a városok és községek autonóm jogkörébe tartozik: törvényhozás útján nem kényszerítheti őket mindaddig, míg a közigazgatás az egész vonalon nem reformálja. Miután azonban a közegészségügy javítását égetően szükségesnek tartja, felhívja a vállalkozókat, hogy — az üzletre való kilitás reményében — kezdeményezzek és propagálják a vidéki városokban ezen közhasznú intézményeket és ipartodjanak a közönséget terveihez megnyerni. Ezen törekvéseiket, pedig a polgármesterekhez és az alispánokhoz intézendő utasításokkal és minden egyéb rendelkezésre álló eszközzei a legmesszebbmenőleg támogatja.

Széll Kálmán belügyminiszternek a vállalkozókhöz intézett buzdító felhívása azonban csak pusztában elhangzott szó maradt, mert a magánvállalkozó még kulturális és közegészségügyi szolgálatra is csak akkor hajlandó, ha munkájának és befektetésének a gyümölcserre is számíthat.

A vízvezetési és csatornázási ügyek hatósági intézésében ugyanis a legutóbbi időkig az volt a gyakorlat, hogy ha valamely város vízvezetékét vagy csatornát óhajtott létesíteni és ha ez iránt valamely vállalkozóval már szerződést is kötött, a szerződés törvényhatósági jóváhagyás előtt véleményezés végett filterjesztetett a földművelésügyi minisztérium közegészségügyi mérnöki osztályba, hol Széll Kálmán belügyminiszternek fentidézett nyilatkozatával

ellentétben — minden kétségen felül álló és leghelyesebb — azon theoretikus nézet uralkodott, hogy a városok vízvezetékeiket és csatornázásaikat 50 évre fölveendő kölcsönből, versenytárgyalás hirdetésével, maguk építsék és maguk tartásák üzemben; a törlesztéses kamatokat és üzemköltségeket pedig közkötelező fizetést tartalmazó szabályrendeletek megalkotásával biztosítsák. A közegészségügyi mérnök hivatalnak az alapításra vonatkozó ezen elvi álláspontja bárha föltétlenül legelőnyösebb is a városra, mert a város olcsóbb hitelhez jut, mint bármely magánvállalat és így olcsóbban is épít, azonkívül pedig, ha az üzemenél még nyeresége is van, ugy ezt is a város közönsége élvezi, mégis — amint azt később ki fogom fejteni — a legtöbb esetben ennek a keresztültelevé ittközi a városok közönségénél a legnagyobb nehézségekre, de sőt a vélelmező hivatalnak éppen ezen megoldáshoz való merev ragaszkodása akasztja meg sok esetben a létesítést.

A hatósági szakértő hivatalnak ezen ideális álláspont-hoz való merev ragaszkodása tette lehetetlenné a magánvállalkozás közreműködését, mert ha valamely vállalkozó, aki nem ismerte eléggé az osztály álláspontját, kezdeményezett ilyen vállalatot és ha évekig tartó fáradságos és költséges küzdelem árán a városban kialakult felfoggással megegyező alapon sikerült neki a létesítés iránti szerződést a várossal megkötöni: a felettes törvényhatóság a közegészségügyi osztály fenti véleményére támaszkodva, nem hagyta jóvá a szerződést, mi által a vállalkozó munkája és költsége teljesen elveszett s természetesen a vízvezeték se épült ki. Ez adja meg a magyarázatát annak, hogy Széll Kálmán belügyminiszter buzdítására miért nem álltak a vállalkozók kötélnak.

Unos-untalan szemrehányással illetik a városokat és községeket, hogy a közegészségügyi berendezések iránt közömbösek, míg a külsőséges intézményeket, mint az aszfaltburkolás, villamos-világítás stb. gyors egymásutánban létesítik. Ezen szemrehányás a legtöbb esetben igazságtalan, mert az aszfaltburkolások és a villamos telepek nem azért létesülnek gyorsabban, mintha ezeket a városok inkább favorizálnák, hanem azért, mivel ezek létesítésénél nem ütköznek olyan nehézségekre, mint a vízvezetéknel és csatornázásnál. A villamos világítást ugyanis rendszeren nem maguk a városok kezdeményezik, hanem az elektromos magánvállalatok, melyek a közönséggel közvetlenül érintkezve, megegyezésre jutnak a várossal. A kereskedelmi miniszter villamos-osztálya pedig — hová ezen szerződések vélelmezés végeti fölterjesztetnek — bárha tudja is, hogy a villamos-világítás a városra nézve akként volna legelőszérbben megoldandó, ha azt a város kölcsönfelvétellel maga létesítené és maga tartaná üzemben, mégis ezen álláspont-hoz való merev ragaszkodással nem állja utját a létesítésnek. Tehát nem a városok fényvisszai hajlandóságának, hanem a kereskedelmi minisztérium villamos-osztálya helyes ítélőképességének köszönhető, hogy városaink csatornázás és vízvezeték hiányában még sötétségben is nem leledzenek.

De mennyire lennének a helyiérdekű vasuti hálózatunkal, ha a kereskedelmi minisztérium a magánvállalkozás kizárásával arra az álláspont-ra helyezkedett volna, hogy a vicinálisok csak úgy létesülhetnek, ha azokat a helyi érdekelttség maga építi és maga tartja üzemben; pedig éppen a vicinálisoknál lehetett volna ezen az uton igen sokat megtakarítani.

A földmívelésügyi minisztérium vízépítészeti igazgatósága, mint a csatornázási és vízvezeteki ügyek szakértő

szerve, tehát igen helyes nyomon jár, mikor a tizenötövi meddőségen okulva, teret enged a magánvállalkozásnak a vidéki városok és község csatornázása és vízzel való ellátása körül. Sikeres eredménye azonban ezen rendszer-változásnak csak akkor lesz, ha a magánvállalatok és a városok közt létrejött megállapodások elbírálásánál nemcsak a doktriner elveket alkalmazzák, hanem ha a közönség hangulatát és a szerződésben kifejezésre jutott akaratát is kellően méltányolják.

Ki kell terjeszkedni az újításnak arra is, hogy a városok és magánvállalatok közt létrejött szerződések az országos vízépítészeti igazgatóságnak pusztán a műszaki szempontokból adott véleményével együtt áttétessenek a belügyminisztériumba is, hogy a közegészségügyi, jogügyi és pénzügyi szempontokból a belügyminisztériumnak erre egyedül hivatott közegészségügyi és jogi osztályai által bíráltassanak el és hogy ekként a belügyminisztérium egyáltalán tudomást szerezhesen arról, hogy mely városokban és községekben létesülnek ilyen művek, mivel eddig a rendezett tanácsú városok és községek ezen dolgairól csak folebbezések esetén értesültek.

Téves a terembe vett újításnak az a rendelkezése, hogy csak a 10,000 léleknél többet számláló községek vízvezeték és csatornázása utaltatik a magánvállalathoz, míg a kisebb városok és községek vízvezeteki és csatornázási terveit a jövőben is az országos vízépítési osztályai fogják díjtalanul készíteni. Hiszen ugyanazon ténykörülmények, melyek megokolják azt, hogy a tervek magánmérnökök által készítettessenek, fennállanak a 10,000 lakosnál kisebb városokra és községekre is, mivel ha ezen kisebb városok és községek terveit hivatalból fogják elkészíteni, úgy újra beáll az eddig panaszolt és sérelmes helyzet, hogy a hivatal a saját terveit bírálja felül és hogy önmagát ellenőrzi, miért is a terveknek hivatalból leendő elkészítése az egész vonalon mellőzendő. Ha pedig a kisebb községeknél a hivatalból való tervek készítése a segélynyújtást célozza, ugy ezen segélyezés érvényesíthető az által is, hogy a belügyminisztérium, melynek különben is van már e címen kiadható 50,000 koronás évi budgetje, a tervezési költségekkel vagy ennek egy részével támogatja a kisebb vidéki városokat, de természetesen csak az esetben, ha a város vagy község már nyilatkozott az iránt, hogy valóban létesíti is a művet, nehogy megint az a gyakorlat fejlődjék ki, hogy miután a tervek készitést más fizeti, tehát terjesztetnek derűborura anélkül, hogy a létesítés iránt komoly szándékot táplálnának.

Varga József,
magánmérnök.

Jelentés

Debrecen sz. kir. város világitási vállalatának 1906. évi VI. üzletéről.

Debrecen sz. kir. város világitási vállalata most terjesztette elő 1906. évről szóló jelentését, mely így hangzik:

Tisztelettel betérjesztjük Debrecen sz. kir. város világitási vállalatának az 1906. évi VI-ik üzletéről szóló mérlegét a hozzá tartozó kimutatásokkal és leltárakkal. A lefolyt év igen kedvező üzleti eredményt mutat fel; a tiszta jövedelem 158,369 kor. 23 fill. volt az előző évi 109,132 kor. 95 fillérral szemben, ahol megjegyezzük, hogy ugy a gyár és berendezés jókarban tartásánál, mint a leltárak felbecsülésénél és leírásánál a legszigorubb és legszolidabb módon jártunk el, mint az előző években is tapasztalható volt.

Könyveink tanúsága szerint a világítási vállalat vagyona az őrzetere bizott Balogh Mihály-féle alapítványon és az óvadékokon kívül 1906 december 31-én 700,746 korona 02 fillér volt, tartozása pedig 172,808 korona 22 fillér. A vagyonból az ingatlan, gyár, csőhálózat és tartozékai 484,910 korona 36 fillért képviselnek, a készpénz és takarékbetétek összege 68,150 korona 81 fillér, a különböző leltárak és követelések összege pedig 147,684 kor. 85 fillér. Az utóbbiak között foglalt 40,000 koronát az év folyamán a házipénztár javára már előre befizettük, amely összeg a tiszta jövedelem felosztásából fogja megilletni a házipénztárt a közgyűlés határozata értelmében.

A tartozásaként kifutott összeg két részre oszlik. Mindkettővel a városnak tartozunk és pedig 50,000 K-val a 300,000 koronás takarékpénztári függő-kölcsön maradványáért, 122,808 korona 22 fillérel pedig a világítási alapítványért. Egyéb tartozásunk nincs.

A világítási vállalat műszaki és kereskedelmi tevékenységét a csatolt kimutatások és táblázatok részletesen feltüntetik.

E helyen csak azt kell még felemlitenünk, hogy a termelt gáz egész éven át kifogástalan minőségű volt, az állandó ellenőrző vizsgálatok szerint fényereje a szabályzat által megkövetelt 14 gyertyafénnyel szemben 16-57 gyertyafényű volt, 15 % legkisebb nyomással szemben 40-4 % nyomást mutatott, a maximális 3%-os szénvas tartalmat pedig nem érte el, csak 2-19%-ot. Átlagos fajsúlya 0-422; kénes tisztátalanság egyszer sem észleltett.

A világítási bizottságot egész éven át erősen foglalkoztatták a villamos-telep előmunkálatai és most már joggal remélhetjük, hogy az 1907-ik év a régi óhaj megvalósulásának éve lesz és világítási vállalatunk a légszesz mellett villamosság útján is szolgálhatni fogja Debrecen várost és közönségét.

Nagy figyelmet fordított azonban a bizottság egy másik igen fontos ügyre, munkásaink ügyére is. A világítási bizottság azon határozott véleményére van, hogy tisztességes munkabér és bánásmód mellett semmi nem képes oly szorosan fűzni a munkást a munkaadó vállalathoz, mint ha tudja, hogy hűségese szolgálata jutalmul aggkorára, vagy keresetképtelenségére biztos ellátásban lesz része és nem fog hosszú munkálkodása végén koldusbotra szorulni.

Ezért a világítási bizottság úgy a munkásoknak, mint a városnak érdekeit tekintve, javaslatot dolgozott ki, mely szerint a világítási vállalat nyugdíj jogosultsággal nem bíró alkalmazottai részére nyugbér intézmény létesíttessék, amint az már sok nagy vállalatnál — ezek között a m. kir. államasutaknál is — fennáll. Javaslatunkban tekintettel voltunk arra, hogy a munka feletti ellenőrzés meg ne hiúsíttassék és hogy az intézmény visszaélésekre alapul ne szolgálhasson.

A 158,369 korona 23 fillér üzleti eredmény felosztására vonatkozólag tisztelettel javasoljuk, hogy az üzletszabályzat szerinti jutalékok ki fizetésére fordíttassék 15,836 K 92 fillér, a házipénztárnak adassék át 40,000 „ — „ a tartalékra irassék 5,000 „ — „ az értékcökkenési tartalékhoz csatol. 97,532 „ 31 „

Összesen: 158,369 K 23 fillér.

Tisztelettel kérjük a tekintetes városi Tanácsot, méltóztatassék számadásainkat megvizsgálni és azokat, valamint

jelentésünket a törvényhatósági bizottság közgyűlése elé terjesztésé és nekünk a felmentvnynt megadni.

Debrecen, 1906. évi december 31.

Körner Adolf,
tanácsnok, elnök.

Debreczeni Jenő,
gépépszernök, igazgató.

Veszteség- és nyereség-számla.

Tartozik.

Gyárfentartás	számla...	24,317 kor. 74 fill.
Költség	„ ...	10,186 „ 76 „
Útolámpafentartás	„ ...	12,942 „ 49 „
Tisztviselő fizetések	„ ...	14,960 „ — „
Fuvartartás	„ ...	4,230 „ 29 „
Kamat	„ ...	4,908 „ 18 „
Légszeszjutalék	„ ...	3,788 „ 56 „
Behajthatatlan követelések	„ ...	561 „ 50 „
1906 évi nyereség	„ ...	158,369 „ 23 „
		234,264 kor. 75 fill.

Követel.

Légszesz számla	233,891 kor. 39 fill.
Áru	„	373 „ 36 „
		234,264 kor. 75 fill.

Debrecen, 1906 december hó 31-én.

Debreczeni Jenő,
igazgató.

Körner Adolf,
elnök.

Frohner Géza,
könyvvizsgáló.

Szabó Mihály,
pénztárnok.

Bechert Manó, Garda Dezső, K. Kiss József,
Oláh Károly, Szabó Kálmán, Dr. Szántó Sámuel.

A légszesz előállítás költségeinek kiszámítása az 1906-ik évre.

Termelés 1.787-4-0 m³

Kiadások:

Fuvartartás	4,230-29 K	1 ⁵⁰ / ₁₀₀
Gyárfentartás	24,317-74 „	8 ³⁰ / ₁₀₀
Útolámpák fentartása	12,942-49 „	4 ¹⁰ / ₁₀₀
Tisztviselők fizetése	14-960-— „	5 [—] / ₁₀₀
Üzleti költségek	10,186-76 „	3 ⁴⁰ / ₁₀₀
Kamatok	4,908-18 „	1 ⁶⁰ / ₁₀₀
Engedm.nagyfogyasztóknak	3,788-56 „	1 ³⁰ / ₁₀₀
Behajthatatlan követelések	561-50 „	0 ²⁰ / ₁₀₀
Munkabérek a légszeszgyárt.	13,034-77 „	4 ⁵⁰ / ₁₀₀
Köszén	174,112-42 „	58 ⁶⁰ / ₁₀₀
Pirszén a kemencék fűtéséhez	32,589-— „	11 ¹⁰ / ₁₀₀
Összesen	295,631-71 K	100 ^{—0} / ₁₀₀	

1 m³-re = 16-607 fillér.

Bevételek:

Pirszénből	93,749-22 K	31 ⁶⁰ / ₁₀₀
Kátrányból	15,443-89 „	5 ²⁵ / ₁₀₀
Összesen	109,193-11 K	36 ⁸⁵ / ₁₀₀	

1 m³-re = 6-103 fillér.

1 köbméter légszesz előállítás költsége 10-504 fillér.

1905-ben	11-203
1904-ben	11-181
1903-ban	11-088
1902-ben	12-813
1901-ben	13-349

Statisztikai adatok az 1900 (utolsó társulati év) 1901., 2., 3., 4., 5. és 6-ik évekről.

	1900	1901	1902	1903	1904	1905	1906
Összes gázfogyasztás m ³	841,005	894,255	1,003,790	1,203,330	1,411,590	1,590,300	1,787,470
Emelkedés az előző évhez m ³	—	52,250	110,535	199,540	208,260	178,710	107,120
Emelkedés az előző évhez %	—	6 ⁻³³	12 ⁻³	19 ⁻⁹	14 ⁻⁷	12 ⁻⁷	11 ⁻
Órán át való fogyasztás m ³	568,061	625,714	728,603	891,900	1,015,325	1,139,548	1,308,186
Emelkedés az előző évhez m ³	—	57,653	102,887	163,297	123,425	124,223	168,638
Emelkedés az előző évhez %	—	10 ⁻¹⁴	16 ⁻⁴	22 ⁻¹	13 ⁻⁸⁴	12 ⁻²³	14 ⁻⁵
Legnagyobb napi fogyasztás m ³	3,975	4,160	5,010	6,100	7,320	8,340	9,330
Legkisebb napi fogyasztás m ³	980	1,050	1,070	1,360	1,980	2,000	2,100
Destillációhoz felhasznált szén m	—	30,844	33,888	39,472	47,303	52,601	58,927
Destillációhoz tüzelésre pirszén m	—	6,509	6,614	8,016	9,104	10,282	10,863
1 mázsa szénből lett gáz m ³	29 ⁻	28 ⁻⁹⁶	30 ⁻	30 ⁻¹	30 ⁻¹	30 ⁻²	30 ⁻²
100 kg. szénhez fűtésre cox kg.	—	21 ⁻¹	20 ⁻	20 ⁻³	19 ⁻³	19 ⁻³	18 ⁻³
100 m ³ gáz fejlesztéséhez cox kg.	—	72 ⁻⁸⁹	65 ⁻⁹	66 ⁻⁶	64 ⁻³	64 ⁻³	60 ⁻³
Összes pirszén-termelés m	—	19,853	22,134	25,391	33,098	34,900	38,139
1 mázsa szén után kg.	—	64 ⁻⁴	66 ⁻³	64 ⁻⁴	69 ⁻³	66 ⁻³	64 ⁻⁴
Összes kátrány-termelés m	—	1,673	1,715	2,056	2,347	2,801	2,504
1 mázsa szén után kg.	—	5 ⁻⁴	5 ⁻¹⁴	5 ⁻¹²	5 ⁻	5 ⁻³	4 ⁻³
Retorta napok száma	—	—	—	—	7,002	7,120	7,490
1 retorta napi termelése m ³	—	—	—	—	201 ⁻⁶	223 ⁻³	238 ⁻¹
Év folyamán ujonnan szerelt láng ... drb	—	kb. 1,000	1,209	1,328	1,510	1,170	1,560
Év végén fel van szerelve gázóra ...	884	992	1,093	1,234	1,408	1,607	1,721
Ennek megfelelő lángok száma	8,240	9,005	9,850	11,381	12,488	13,996	15,074
A tényleges lángok száma az utcalámpákön kívül	kb. 8,200	9,322	kb.10,500	kb.12,000	kb.13,500	kb.14,650	kb.16,200
		(ebből Auer volt 6,070)					
Felszerelt melegítő és főző drb	—	127	190	270	340	420	500
Gázkandalló drb	—	30	60	70	80	100	120
Gázmotor	—	12 db 35 l6- erővel	15 db 45 l6- erővel	21 db 68 l6- erővel	24 db 66 l6- erővel	27 db 78 l6- erővel	30 db 85 l6- erővel
Utcai lámpák száma drb	556	570	590	666	875	915	942
Ezekből Auer égővel drb	40	555	570	651	854	900	927
Az utcai vezetékek hossza (az elágazás nélkül) m	29,320	29,820	29,930	35,902	46,545	49,160	51,170

Az utcavezetékek hossza, átmérője és köbtartalma az 1906-ik év elején.

250 mm. átmérőjű vezeték	430 m.
225 " " "	510 "
200 " " "	545 "
175 " " "	210 "
150 " " "	6,170 "
120 " " "	1,090 "
100 " " "	5,765 "
90 " " "	1,945 "
80 " " "	4,180 "
60 " " "	2,560 "
50 " " "	12,335 "
40 " " "	15,440 "
Összesen	51,170 m.

melynek összes köbtartalma kerekén 305 m³.

Nincsenek ideszámítva az utcalámpákhoz és az épületekhez vezető u. n. csatlakozó vezetékek, számszerint kb. 2000, melyek többnyire 25, 40 és 50 mm. átmérővel bírnak, összes földben fekvő hosszuk kb. 15,000 méterre, köbtartaluk 20 m³-re tehető.

Honvéd altiszti segélyalap.

A jövő hónap 8-ikán lesz negyven éve annak, hogy királyunk Ő Felségét a nemzet akarata megkoronázta.

E napot nagy ünnepek közt üli meg a magyar nemzet, hálát adván a Gondviselésnek, ki ezen négy évtized alatt a nemzet testét egybeforrasztotta az uralkodó szívével.

A honvédelmi m. kir. miniszter a jubileum emlékére egy nagy honvéd altiszti segélyalapot akar létesíteni és ezen alap megteamentésére felszólítja az egész országot. Hogy mi a célja ezen alapnak kitűnik a következő felhívásból, melyet Weszprém Zoltán Hajdu vármegye és Debrecen sz. kir. város főispánja lapunkhoz elküldött.

58. Hajdu vármegye és Debrecen sz. kir. város főispánjától.
1907. éln.

A m. kir. honvédelmi miniszter ur egy nagy honvéd altisztai segély-alap létesítése érdekében társadalmi mozgalmat indított meg, melynek várható kedvező eredményét Ő császári és apostoli királyi Felségének magyar királyi koronáztatása 40 évi jubileuma alkalmával Felséges királyunk dicsőnyelve alá kívánna hozni.

Negyven évvel ezelőtt az országgyűlés ajánlott fel Ő Felségének — ragaszkodása jeléül — koronázási aján-dékat.

Most a jubileumi ünnepen a társadalom ismételhetné a szeretetnek megnyilatkozását!

A koronázáskor Ő Felsége örvendeztette meg a nemzetet azzal, hogy az országgyűlés által felajánlott összeget az 1848 — 49-iki volt honvédek árvaí és özvegyei, munka-és kereséktepelené vált rokkantjai felségelésére kívánta fordíttatni.

A koronázási jubileum alkalmával a nemzet viszonzhatná a szeretet megnyilatkozását azzal, hogy a mai honvédek és családtagjainak társadalmi támogatásával örvendeztetné meg Ő Felsége nemes szívét!

Az e célból megindított társadalmi mozgalomnak törvényhatóságunk területén propagálására a honvédelmi miniszter ur engem hívott fel, kijelentvén, miszerint intenciója, hogy a nemzeti hódolat ne egyeseknek nagyobb adományára szorítkozzék, hanem hogy az inkább az egész nemzet összességének fillérenként felhalmozott nagy nemzeti ajándékában nyerjen külső megjelenést, ezért óhajtja a társadalmi mozgalmat a legszélesebb körbe terjeszteni.

A honvédelmi miniszter urnak azon megbízása alapján, hogy a mozgalomhoz való csatlakozásra a törvényhatósági bizottság tagjait, továbbá a birtokosokat, társas egyleteket, intézeteket stb. kérjem tel. bizalommal fordulok Cimhez, szíveskedjék az említett nemzeti ügy előmozdításában segédkezni; ha hajlandó lenne ilyen közreműködésre — gyűjtésre — vállalkozni, szíves ajánlkozás esetén „a honvéd altisztai segélyalapot alapítókéjének társadalmi uton gyűjtendő adományokkal való megteremtése ügyében” a 4206 — 1907. éln. számú honvédelmi miniszteri szám alatt kiadott emlékiratot, mely a már említett célt részletesebben is ismerteti s indokolja, valamint egy gyűjtőívet szívesen rendelkezésére bocsátok; ha azonban a mozgalomban tevékeny részt venni nem hajlandó, ez esetben a honvédelmi miniszter ur nevében arra kérem, miszerint az ő intenciójához, felfogásához csatlakozva, legyen szíves szeretetének adományát a honvéd-ségi intézmény oltárára letenni.

A legcsekélyebb adomány is hálás fogadásban részesül! Minthogy a gyűjtés eredményéről, a nálam elhelyezett gyűjtő-ívekkel együtt folyó évi május hó 30-ig a honvédelmi miniszter urnál el kell számolnom, hogy a miniszter ur a május végétől még rendelkezésre álló 8 nap alatt az aláírásokat csoportonként rendezhesse, s a nemzeti hódolat megnyilatkozásáért Ő Felségének még kellő időben előterjesztést tehesen: felkérem, hogy kegyes adományát címre folyó hó 25-ig eljuttatni kegyeskedjék.

Hazaifas üdvözléttel

Debrecen, 1907 május hó 2.

Weszprémy Zoltán,
főispán.

Nem kételkedünk, hogy Debrecen sz. kir. város minden nemesérti lelkesedő közönsége megszívelvén a fenti sorokat, adományával kész megteremteni a nagy honvéd altisztai segélyalapot.

Debrecen szab. kir. város könyvnyomda-vállalatának záró-számadása az 1906. évről.

Tekintetes városi Tanács!

Debrecen sz. kir. város Könyvnyomda-Vállalatának az 1906. évi, mint külön kezelt önálló intézménynek második évi zárszámadását a következő évi jelentés kapcsán terjesztjük be, utalással a 267/14,420 — 1904. Bkgy. számú határozattal megalkotott, kormányhatóságilag jóváhagyott szabályrendeletünkre.

Az 1906. évben Debrecen szabad kir. város Könyvnyomda-Vállalata felügyelő-bizottságának a fenti szabályrendelet értelmében hivatalból és a törvényhatósági bizottsági közgyűlés által megválasztott tagjai voltak:

Vecsey Imre főjegyző, elnök.

Oláh Károly tanácsnok, helyettes elnök.

Dávidházy Kálmán

iff. Schwarz Vilmos és

Szávay Gyula

} választott tagok.

Dr Dóczy Emil alügyész, mint beosztott jogi tanácsadó.

Ember Lajos üzletvezető, és

Keresztessy István helyettes üzletvezető.

A felügyelő-bizottság az 1906. év folyamán 16 ülést tartott s azonkívül a felügyelő-bizottság tagjai az ellenőrzés és felügyelet gyakorlása végett soronként megjelentek a nyomda helyiségeiben s személyesen győződtek meg a vállalat helyes vezetéséről és működéséről.

Az 1906. év folyamán Debrecen szab. kir. város könyvnyomda vállalatának ügymenete, üzleti menete és forgalma teljesen zavartalan volt.

A nyomda-vállalat az 1905. évi 2419 megrendelésre elszállított 118,399 K 35 f. értékű nyomtatvánnyal szemben az 1906. év folyamán 138,017 K 34 f. értékű nyomtatványt készített és szállított el 2707 megrendelésre. Tehát úgy a megrendelők száma, mint az üzleti forgalom lényegesen emelkedett, ami legjobban bizonyítja, hogy a vállalat szilárd alapokon nyugszik, üzletköre bővül s az üzlet vezetése is minden tekintetben megfelel a kívánalmaknak.

A 138,017 K 34 f. üzleti forgalomból magánosok részére készült 111,772 K 27 f. értékű nyomtatvány, Debrecen sz. kir. város részére pedig 21,775 K 46 f. értékű nyomtatvány, aminek értékét bőven fedezi az ez évben elért tiszta nyereség. Ezenkívül részben közgyűlési, részben tanácsi határozatok alapján készült 4469 K 61 f. értékű ingyen nyomtatvány.

Az 1906. évi december hó 31-ik napján a megejtett leltározásnál a nyomdai felügyelő bizottság részéről Dávidházy Kálmán, a városi tanács részéről Roncsik Lajos főszámvevő vettek részt.

Az évi mérleg 31,577 K 85 f. tiszta nyereséget mutat, mely összeg 500 koronával kevesebb a múlt évi 32,077 K 27 f. tiszta nyereségnél, amit azonban az a fontos és megemlítenő körülmény okozott, hogy az 1906. év folyamán az összes nyomdai alkalmazottak munkabére 15%-al emelkedett.

A 31,577 K 85 f. tiszta nyereség felosztására a szabályrendelet vonatkozó rendelkezései alapján a következő javaslatot tesszük:

577 K 85 f. fordíttassék a kétes követelések tartalék-alapjának 3000 koronára való kiegészítésére. 1000 K pedig a rendkívüli tartalékalap 2000 K kiegészítésére. A tiszta

haszon az ezen összegek levonása után fentmaradó 30,000 K-ban állapítandó meg.

Az ekként 30,000 koronában megállapított tiszta haszonból a városi könyvnyomda külön kezeléséről szóló szabályrendelet 5. §. szerint 5% = 1500 K illeti a nyomdai bizottság 5 tagját; ugyanannak 8. §. szerint 5% = 1500 K illeti az üzletvezetőt és 5% = 1500 K illeti a helyettes üzletvezetőt; ugyanannak 9. §-a szerint 5% = 1500 K illeti a nyomdai s elsősorban az állandósított műszaki személyzetet.

A fentiek szerinti, összesen 6000 koronát tevő jutalék levonása után a 30,000 korona tiszta haszonból fentmaradó 24,000 koronából 6000 korona a város által az önálló üzleti kezelésbe vétel alkalmával kölcsönadott 10,000 korona forgó tőkének még fizetetlen 6000 koronás részlete teljes kiegyenlítésére fordítandó és a még ekként fennmaradó 18,000 korona nyereség a szabályrendelet 18. szakaszának rendelkezéséhez képest a nyomda fejlesztése céljából tartalék-alap képzésére fordítandó.

Tisztelettel kérjük a Tekintetes városi Tanácsot, hogy zárszámadásunkat és évi jelentésünket tudomásul venni, helyben hagyni s azt a Tekintetes Törvényhatósági bizottsági Közgyűlés elé terjeszteni méltóztatassék.

Kelt Debrecen sz. kir. város Könyvnyomda-Vállalata felügyelő-bizottságának 1907. évi január hó 4-ik napján tartott üléséből.

Eredmény számla. Veszteség: Leírás felszerelésekből 6833 K 19 f. Személyzet fizetése 46,629 K 92 f. Személyzet lakbérére 1800 K. Olaj és festék 1091 K 87 f. Fűtés, világítás 2509 K 33 f. Kamat 32 K 22 f. Jutalék 2639 K 15 f. Engedmény 416 K 24 f. Helyiségbér 1000 K. Vegyes költség 3405 K 31 f. Nyereség 31,577 K 85 f. Összesen 97,935 K 08 f.

Nyereség: Hirdetési díj 1050 K 30 f. Áru számlán 96,884 K 78 f. Összesen: 97,935 K 08 f.

Mérleg számla. Vagyon: Készpénz 5357 K 71 f. Debr. első tkpénztár f.-szla 7300 K. Letét 200 K. Feladások 102,000 K. Adósk 35,569 K 50 f. Áru 23,310 K 67 f. Összesen: 173,737 K 88 fillér.

Teher: Debrecen sz. kir. város tőke 106,000 K. Tartalék-alap 24,000 K. Rendkívüli tartalék 1000 K. Kétes adósk tartaléka 2422 K 15 f. Hitelezők 8737 K 88 f. Nyereség 31,577 K 85 f. Összesen: 173,737 K 88 fillér.

Debrecen, 1906 december 31-én.

Ember Lajos, *Keresztessy István,*
üzletvezető h. üzletvezető.

A nyomdai felügyelő-bizottság:

Vecsey Imre, *Oláh Károly,* *iff. Schwarz Vilmos,*
elnök.

Dávidházy K., Szávay Gyula, *dr. Dóczy Emil,*
jogtanácsos.

Vályi Nagy Gusztáv halála.

Vályi Nagy Gusztáv, Debrecen sz. kir. város közigazgatási gyakornoka, a jeles poeta életének 28-ik évében váratlanul elhunyt. A golyó, melyet a véletlen dobott szíve középebe, egy virulónak és hasznosnak ígérkező életet oltott ki. Egy igazi tehetség omlott össze korán, megdermesztő tragikummal. Temetésén temérdek gyászoló volt jelen, kik valamennyien meghatva állottak a kedves ifjú ravatalánál. Városunk tisztikara hatalmas koszorút küldött az elhunyt kartárs ravatalára. A temetési szertartást Könyves Tóth Kálmán ev. ref. lelkész, a költő pap végezte, szivből jövő hangon búcsuztatva el az elhunytat. A temetőben *Szávay Gyula* a kintinó költő szólt az elhunytól, az élő szó virágaiból és a nagy igazságokból kötött koszorút rakva le a

fialat poeta sírjára. A Kossuth-utcai temetőben ennél szebb beszéd nem hangzott el és éppen ezért méltó, hogy ifjú tisztársunk emlékeztet lapunkban is megörizzük általa. A remek beszéd, melynek minden egyes betűje egy-egy gyöngyszem a Szávay Gyula érzésének tengeréből, így hangzik:

Poétát temetünk — hegedűt felülünk, eltörtött hegedűt. Aprózuk a fűjárt, képzelődve lessük, kutajgunk, keressük a megsemmisülés lila lángjában, parázserőgésben, hamuzerzésben, a kékrájuz fűstben, szivet felderítő, szivet szomorító egykori nóttáját. Elszakadt hurjait nézzük, nézegetjük; átfektetjük rajta vonónak a lelkünk s mint a magzatjával bibliai Ráchel, gügyögést mivelve, mosolygást szinlelve, játszódnunk, enyelgünk. De biztató szemünk hasztalanul hívja azt a régi képet, szivzegető hangot és mosolyt. — Az üvegszemű és viaszkepű halál szivtelenül int reánk, hogy nincs, ami volt: Vályi Nagy Gusztávnak eltört hegedűjén soha soha többé dal nem születtek, annyi reggelt váró Vályi Nagy Gusztávnak soha soha többé nem reggeledik; a mosolygó ember, a szóvivő ember egy komor világba, néma cimborákhoz húzódik közel; míg ide kísérjük, könnybe borul szemünk, eltörtött hegedűt nézünk nézegetünk, poétát temetünk...

Tavasszal temetjük. Fakadó rügyek közt, fecske, gólya jöttén, sürgő bogaraknak, párzó madaraknak ezer munkája közt, tavasi gondja közt, bimbózó fák alatt vetünk neki ágyat, poéták birtokán, a temetőfelken, puha földből lágyat. Tél, tavasz munkáját elvégezzük együtt, nyitunk és takarunk, az ő nóttáját szépen elültetjük és el is temetjük.

Hulló gyenge szirmok piros barackfáról, vadkörte ágáról az ágrába szállnak és hosszú álmahoz puha derék-aljat, jó fekvést csinálnak. Vajdalamb bugása, banka kacagása, filemile ének, csittogó-csettogó milliion madárnak összebészelt dala ad gyönyörű kántust a temetésének. Belezúmmognak a mézetgyűjtő méhek, a kakukok meg csak kiáltják: nem ezt jövendőltek, többet jövendőltek ennek a szegénynek, ennek a mosolygó, daláros legénynek. A bimbós orongók busan bologatnak, könyveik peregnak, halkán odasugárják katicabogárnak, fehér napugsárnak, esőkoló szeleknek: poétát temetnek.

Tudod-e kik vagyunk, akik búcsuztatunk? Tizen tíz országból, tíz más-más mesterség robotosai, kiknek mindönnknek van élete és álma; élete mellekes; az álma világa, az a boldogsága. Poéták családja, de vérrokonságot, az jött rendezkedni fejfed közelébe, a Csokonai népe, emberei amaz azrők szónokéjájának, különös szerzetnek, akik álmodoznak, akik énekelnek.

Te borod kiittad s hirtelen távoztál; sok jeles dolganban, mely a szivedhez nőtt, nem hatáztál; mint a kezes galamb szedted, szedegteded asztalról a magot, veres véletlenség fekete karvalya mikor rád csapott. Ezt mondták, azt mondták, sokat mondogatnak, míg az ember él; de nem volt igazuk, nekem volt igazad jó Vályi Nagy Gusztáv, aki ösztönőddel sorsod érezél. Tele volt a szived, tele volt a lelked, nappal lett az éjből ha hozzád ölelted jött tetted, hogy tetted; van most elég részed nyugalomban, éjben, dereghet a hajnal, test harsanhat a dal; bezegz nem vagy éjben. Az a sok ifjuság, életkedv, melegség hogy eltűnt egyszerre, pillanat alatt, hogy nyitva találta hét miliméteres kicsi kis csatornán az égerutat...

Ma ténst nem tehetél, mint hogy ide jöttél és ezt a kis telket lefoglaltad magadnak, mi mást nem tehetünk, szűtné idejöttünk, hogy itt rendezkedjünk, téged meggyűtassunk és tanácsot tartsunk szelvével — felhővel, virággal, madarral, kik mind szót fogadnak.

Magdallá vittél egy nehéz érzést, tudjuk. Lelked gyermekeit, gyönyörű verseid úgy szeretted volna, ha még életedben könnyűbe öltözködvé megszülettek volna. Eljöttél tehozad szóztalan testvérünk, kis magzatjaidnak tudd meg, hogy mi leszünk keresztapjaid, világba vezetjük, utra egyengetjük egytől-egyig őket a ami dicsőségét szerez gügyögésük: ide a fejedhez egy követ állítunk és gránit szivedbe szépen belevésűk.

Es most jó éjszakát, elcsendesült barát, álmodj szépeket! A fejed aljához búcsunak, zálognak két tantot vetek.

Vetem ezt az egyet énektársaid könyvével puhitva, a szíved felé és ezt a másikat Vitéz Mihály köre az ő nagy nevében szintyre rendelé

Jó éjszakát!

Hirek.

— Személyi hir. Kovács József polgármester városi ügyek elintézése végett Vecsey Imre főjegyzővel, Acél Géza főmérnökkel és Magos György dr. főjegyzéssel Budapestre utazott.

— Szeged szenzációja. Reiner József, Szeged sz. kir. város főkapitánya f. hó 7-én föbelőtte magát és szörnyen halt. A szomorú eset kinos feltűnést keltett Szegeden, mert még a családhoz legközelebb állók sem sejtik, hogy mi adta az életéro, jó viszonyok közt élő ember kezébe a gyilkos fegyvert.

— Kinevezés. Galánffy János dr. királyi ügyészt az igazságügy miniszter debrecen kir. főjegyzővé nevezte ki. A kinevezés városzerte nagy örömet keltett, mert Galánffy János dr. minden tekintetben rászolgált ezen diszes állásra. Nagy és sokoldalú tudása, fényes jogi képzettsége, hazafias érzései lettek elismerve ezen kinevezéssel. Szívünköl üdvözljük őt a kímélet hangján új működési körében.

— Gyógyszertár adományozás. Andrassy Gyula gróf belügyminiszter az érmiályfalvai második gyógyszer-tartár jogát Gaszner Béla okleveles gyógyszerésznek adományozta.

— A pécsi országos kiállítás. Pécsről jelentik: A kedvező időjárás most már lehetővé teszi a kiállítás területén a folytonos munkát, amire annál nagyobb szükség van, mert a kiállítás megnyitásának napján, május 15-én olyan nagy és előkelő közönség lesz az ország minden részéből Pécsre, hogy a kiállítás végrehajtó-bizottsága köteleességének tartja ezt a nagyarányú kiállítást már akkorra lehetőleg teljesen kész állapotban bemutatni. A megnyitás napján nyílik meg a nyolc napig tartó halászlai kiállítás, amelyet Répássy Miklós országos halászlai felügyelő rendez. Az akváriumok már megérkeztek és a megnyitás előtti napon küldik el az ország különböző vidékein tenyésztett halfajokat. A bortermelőket, akik a kiállítás területén létesített, eddig az országban legnagyobb borászati csarnokban boraikat bejelentették, ezen az uton figyelmeltet a borászati csoport vezetőségé, hogy siessenek most már borki beklüdesével, mivel a borászati zsűri már május 15-án megkezdí működését és a bornak egy kis pihenő időre is szüksége van. Frigyes királyi herceg és Izabella királyi hercegnő két leányával és nagy kísérettel május 15-én reggel jön Pécsre és délelőtt fél tíz órától kezdve a püspöki palotában 15 küldöttséget fogad, amelyeknek sorrendjé Erreth János főispán állapította meg, aki most Budapestén a kormányának és az országgyűlésnek a pécsi kiállítás megnyitási ünnepségén való részvételét beszélteme. Wekerle Sándor dr. miniszterelnök, Apponyi Albert gróf, Kossuth Ferenc, Darányi Ignác és Zichy Aladár gróf miniszterek az államtitkárokkal, a főrendiház és a képviselőház küldöttségeivel 14-én este 7 és fél órákor érkeznek Pécsre a kiállítás megnyitására. A város ünnepi fogadásra készül. Pünkösztre, amikor országos tornaverseny és lövészny lesz Pécsre, a lakások jórészt lefoglalják, de oly bőven gondoskodtak lakásról, hogy a legjobb idegenforgalom is előkészülve találja Pécs város közönségét.

— Thaly Kálmán dr. jubileum ünnepségének programja. Meghívás a Debrecen sz. kir. város diszpolgára, egyik országgyűlési képviselője és a Rákóczi korszak nagy történetírója dr. Thaly Kálmán ur képviselősége 25 éves jubileuma alkalmából rendezendő összes ünnepségre. Az ünnepség sorrendje: 1. Dr. Thaly Kálmán ur érkezik f. évi május hó 25-én este 6 óra 48 perckor a budapesti gyorsvonattal. Fogadtatás és az ünnepeltnek szállására kísérése. 2. Május 26-án délelőtt 10 és fél órákor a városháza nagytermében diszközgyűlés. A résztvevőket

kérjük, hogy diszmagyar, vagy fekete (sötétzsinú) ruhában sziveskedjenek megjelenni. 3. Ugyanaznap délután 1 és fél órákor társas-ebéd az „Arany Bika” szálló disztermében. Ebéd-ügyet kapható a városháza I. emelet 25. sz. szobájában. Ára 4 kor. 4. Társas ebéd után délután 4 órákor a Jótékony Nőegylet által a Nagyerdőn rendezendő népünnepélyre kirándulás. 5. Este 9 órákor az ünnepelt szállásán a debreceni delegáltak szerenádöt rendeznek. Debrecen, 1907. évi május hó 10 én. A városi tanács

— A hizlalók és gazdák sertésszállító és előlegező részvénytársasága a városi tanácshoz intézett beadványában bejelentette, hogy a város tulajdonát képező Baik—Szilágyi-féle telekből 10 kat. föld területet 40,000 korona vételárban hajlandó megvenni, miért is kéri a városi tanácsot, hogy ezen vételi ajánlatot terjessze a törvényhatóság bizottsági közgyűlés elé.

— A város főispánjainak és polgármestereinek életrajza. A városi tanács megbizta Koncz Ákos tv. tanácsnokot és közlevéltárost, lapunk szerkesztőjét, Debreczen sz. kir. város főispánjai és polgármesterei életrajzának megírására. A munka a nyár folyamán jelenik meg 6—8 nyomtatott iven, diszes kiállításban.

— A rk. főgimnázium zászlószentelési ünnepe nagy és diszes közönség jelenlétében folyt le folyó hónap 9-ikén. A városi tanács képviseletében Kovács József polgármester vezetésével a tanács több tagja is megjelent az ünnepségen.

— Kinevezés. Ó felsége Kondor Zsigmond albirót és ítélőtáblai tanácsjegyzőt a debreczeni kir. törvényszékhez bíróvá nevezte ki. Új tisztében szivesen üdvözljük kitünő bíránkat.

— A szini szezon vége. A debreczeni városi színházban tegnap este volt a kapuzárás. Lapunk legközelebbi számában hosszabban fogunk foglalkozni a debreczeni színházzal, magával a társulattal és ezekkel kapcsolatban a szinügyi bizottsággal.

— Új szövetkezeti törvény. A kereskedelemügyi miniszter megbizta Nagy Ferenc ny. államtitkár az általa már régebben kidolgozott szövetkezeti törvényjavaslat ujra való átdolgozásával és előkészítésével.

— Kinevezés, illetve megbizás. A m. kir. földművelésügyi miniszter értesítette a város közönségét, hogy az elhunyt Tóth József debreceni m. kir. állategészségügyi felügyelői teendőkkel megbizott főállatorvos helyére ideiglenesen Tátray József budapesti kertületi m. kir. állategészségügyi felügyelőt bizta meg.

— A debrecen—nagyvárad helyi érdekű vasút közigazgatási bejárata. A kereskedelemügyi m. kir. miniszter értesítette Debreczen város közönségét, hogy a kisbaári Kiss Ferenc ügyvéd és Gerster, valamint Török építési vállalkozóknak kérelmére a Debrecentől Nagyváradig vezető helyi érdekű vasút közigazgatási bejárást elrendelte és az eljárás megkezdésének idejéül f. évi május hó 21-ik napjának d. e. 9 óráját, összejeveteli helyül pedig Debreczen sz. kir. város tanácstermét tüzte ki. A minisztérium képviselőletében Hegyesfalmy Lajos dr. miniszteri osztálytanácsos jelenik meg.

— Willand testvérek nagy cirkusza a szénavásártéren. Ma szombaton diszeloadás új műsorral. Elsőrangú attrakciók, a legkitünőbb művészek fellépte. Kezdeté 7/8 órákor. Jegyek előre válthatók a Schwartz-féle dohány tözsdében.

— A polgármester értesítése. Értesitem, hogy a legközelebbi bizottsági közgyűlésünkön névszerinti szavazással hozandó határozat véget a városi tanács által beterjesztetve leend:

1. öv. Berger Jenőné tulajdonát tevő a Széchenyi-utca végén, a honvéd-lovaslaktanya mellett fekvő telkek megvétele (névszerinti szavazás másod ízben)

2. Könyök-utcai 7. és 9. számú telkek elidegenítése (névszerinti szavazás másod ízben).

Debrecen, 1907. május hó 8-án.

Kovács József
polgármester.

— A debrecen—nyirbátori vasut. A debrecen—hajdúsámsón—nyirbátori vasut ügyében értekezlet volt Nyirbátorban. Az értekezleten Debrecen sz. kir. várost Vecsey Imre főjegyző és Acél Géza főmérnök képviselték.

— A városi muzeum gyarapodása. A muzeumok és könyvtárak orsz. föfelügyelősége jóváhagyta a városi muzeum ideai munkarendjét s ezzel kapcsolatosan az államsegélyek felhasználásának tervezetét. A muzeum gondviselői tehát hozzáfogtak a tervbe vett régészeti ásatásokhoz is. Ápr. 15—20 között a lóversenytér közelében egy népvándorlásokori kisebb temetőt tártak fel, amelynek egyrészt katonai áncok hánysa alkalmával felcsemet sirok nyomán Péter Gábor vásárfelügyelő már 1899 nyarán megásatta s akkor 8 vagy 9 sirt talált némi mellékletekkel, amelyek a városi muzeumban helyeztettek el. Ezuttal ismét 12 szoros sirt bontottak fel. Ezekből is különféle alaku és színi gyöngyök, bronzékszerek, vas- és agyag-tárgyak, kőszobák jöttek napfényre. Az a nép, mely a népvándorlás forgatagában e helyen tanýszott, igen szegényesen temette el halottait. Ugyanekkor a sírmező szélén régibb korra való, kőkorszaki jellegű mutató konyhabulladékok is kerültek elő másfél méternyi mélységből. Vásárlások és ajándékozások márc. 1-től május 1-ig összesen 158 tárggyal növelték muzeumunk anyagát; ebből 78 drb. a könyvtári osztályra, 44 a régiségtára, 31 a néprajzi gyűjteményre s 4 drb. a képzőművészeti csoportra esik. Ajándékokat kaptunk a következő uraktól és urasszonyoktól: I. a régiségért részére: Dr. H. D. XV. századbeli palost. Csornai Etelka 48-iki kokárdát. Kozma László frachyt baltát (sámsóni lelet) Neudert Rikárd kóbalta darabját (pallagi lelet) Váczy János: a 9. honvédszállój 48-diki zászlójának foszlányát, Vecsey Viktor cinből való trebelt régi dohánytartó szelencét. II. Ezüst, bronz, réz érmeket, pénzeket: Fagyal Miklós, Fischer Vilmos, Kiss Sándor cipész, Neudert Rikárd, Nagy Áron rendőr, Róth Sándor, Szabó Gyula (Ottomány) Vecsey Viktor — 22 drb. hazai és külföldi érmét és pénzt, — Wiener Sándor. III. Könyveket, kizsiratokat, térképeket, metszeteket: Baranyai Lajos (Nagyvárad); bozoki Karácsony Árpád Hollandiában élő honfitársunk Amsterdam város 1544-ben készült ritka, értékes és érdekes ltképét; Bódogh Gyula, a Magyar társalkodó I. II. évfolyamát 1832 és 1833-ból, meg egy kéziratot, amely régi gny- és kőszobáto verseken kívül a Hatvani-mondákat tartalmazza 1836-ból; Debrecen városi nyomdája a f. év első negyedében megjelent termékeit; öv. Gréf Sándorné oklevelet; Dr. H. D. 1733-ban készült kőseneli térképet; Kántor Zsuzsanna 1848-beli irkát Tóssuth képevel, Kovács Gyula lakatos m. ugyancsak 1848-beli kőrajtot, mely az osztrák reakción győzedelmeskedő Magyarországot ábrázolja Makai Ferenc Bibliát 1770-beli debreceni díszes kötésben; Megegyer Miklós, Csapó József és Bod Péter régi munkáit; öv. Nagy Józsefné a kollégiumra s a debreceni rept. egyháza vonatkozó képcsoportozatot; dr. Nyiri Ernő a debrec. Nagyváradú Értesítő 1874—1897. évi folyamait. Simon Miklós Sárocsy Gyula arcképét; S. Szabó József Zwingli Urki halálát ábrázoló régi metszetet; öv. Szikszay Ferencnek Hunyady Ferenc predikációit; Váczy János Jókai Mór 1878. évi felkőszöntőjét Tisza Kálmánra s egy helyi érdekt katonai idezést 1862-ből; Trocsányi Zsuzsanna debreceni nyomtat-

ványt 1856-ból; Vecsey Viktor a Kemecsey család selyemre festett címerét. IV. Néprajzi tárgyakat ajándékoztak: Bódogh Gyula 1786 bel nagy boros korsót; Dr. K. D. könyv-alaku régi agyag persely: öv. Kálmán Andrásné: arany-nyal himzett lila színű selyem kötöt, melyet a tímár céh bálján régen az élelmezési gazda viselt; Makai Ferenc vasnyáras és kása kavarró kanalat; Kiss Gábor csereppia mintát 1825-belti; öv. Nagy Józsefné süjtáros női magyar vállat 1867-belti; Pincés Imre szokatlan nagyságu lóra való békókat; Rácz Sándor (H.-Sámson) fakörzöt — bognár szereszm — és kévekötfőt; Steiner Farkas régi mérleget; öv. Szilárdy Gáborné szaru poharat; Farkas Károly vasmoszarat; Tóth István építő mester az Ispotálynál talált tarhamérő csuprot; Th. K. husvéti tojásokat. Az adományozók-nak ez uton is hálás köszönetet mond a — muzeum öre.

— A nagyerdei gyógyfürdő. Hányan vannak városunkban is, akik elméneke hidegviz kúrára messze idegenbe, tengerpént áldozva, holott a hidegvizgyógydot ép úgy használhatják a Nagyerdőn, hol a vizgyógydot minden modern eszköze, a fürdőbórló elismert tudománya, lalkiismeretes gyógykezelése rendelkezésükre áll. A fürdőbórló Békányi Éde dr. főorvos a legnagyobb áldozatkészséggel tartja fenn a fürdőt, nagy költséggel felszerelte azt a modern higiénia minden eszközével oly és olcsó áron kuráltathatja magát mindenki, mint sehol a világon. A viz alkalmazása gyógycélokra, homérsék-, alak- és időtartam tekintetében oly sok változatosságot enged, hogy azt a legkülönbözőbb betegségeknek eredményel alkalmazhatjuk. Általában a vizgyógydot edzőleg, ételtől és erősítőleg hat. Az anyagcsere fokozódása, az ideg rendszernek kedvező befolyásoltása által a beteg szerveknek megváltozott működésük izdített elő. Sem fiatalja, sem öregje nem zarándok ki a hidegvizgyógydot alól. A fiatal szervezet erőteljesebben fejlődik és gyorsasik mellette, míg a magasban korban a hanyatló erőket felénkíti és a lassan működő szervezetet felrisszti. Eredményel alkalmazható tehát a vizgyógydot és annak különféle alakja: 1. Sulyos betegségek utáni egyengüléseknél. 2. Erősödési és edzési szempontból, a légszerveknek hurto-állapotra való hajlamánál. 3. Táplálkozási zavaroknál, u. m. vérserzésnyég-, sápkór-, kövérség-, köszvény, görvlyékör és czukorvizelésnél. 4. Gyomor-, bél- és májbetegségekénél. 5. Vérkeringési zavaroknál, vértőlulási- és aranyeres bántalmaknál. 6. Rheuma- és idegbántalmaknál. 7. Az idegrendszer megbetegedéseinnél, a neurastheniánál, ennek sokidolú jelenségeinnél, a mint: fejförzés, szédülés, fejneműs, levertség, szellemi és testi kiürültség, álmatlanság, asthama, ideges szívbántalmak, a gyomor-, bél- és nemi szervek neurastheniájánál, hysteriánál, Basewood-féle betegségénél, görcsös és hűdéses állapotoknál. — A nagyerdei hidegvizgyógyintézet modern és czészleri berendezése, fekvése és kitünő puha vize fölötté alkalmas tényező a vizkúrának sikeres használatára. Fővárosi szakértői személyzet végzi a teendőket, az árak mérsékelték. Orvosi felügyelet. Az intézet egész nap nyitva férfiaknak: d. e. 9 óráig és d. u. 5—8 óráig; nőknek: d. e. 9 órától d. u. 5 óráig Kiki keresse meg elvesztett egészségét a nagyerdei hidegvizgyógyintézetben.

— ELADÓ BOR. Érmelléki, díszegi az ezernyolczszázyolcvanas évekből, mintegy 50 hektoliter, valamint 1903. és 1904. évi ugyanottani rízling 20—25 hektoliter eladó. Medgyaszay Miklós árvaszeiki úlnöknel (városház I. em. 23.) ajtó.

Szerkesztői üzenetek.

Tisztviselő. Több alkalommal megüzentük, hogy a füzeterendési javaslat egy háromtagu bizottságnál van tanulmányozás végett és aminet visszakérni azonnal, közölni fogjuk a javaslatot a saukészes megjegyzésekkel. Minket ebben a kérdésben vád nem érhet, mert éppen mi voltunk azok, akik nemcsak szorgalmaztuk a füzeterendezés keresztültelét, de javaslatot is készítetünk. Feszíteni azonban a hurr-t nem akarjuk és éppen azért a türelmen álláspontjára helyezkedünk.

Sz. G. Helyben. A kívánt példányt elküldöttük, valószínűleg elétevétt, mert az öszes orvostokoroknak megküldöttük lapunk azon számát, mely Burger Péter dr. munkatársunk cikkelyét hozta.

Adófizető polgár. Múltotásunk panaszával az adóügyi tanácsnok urhoz fordulni, ő bizonyára rendbe hozza a dolgot. A beklüdtő cikkely ebben a formában nem közölhető, csakis az esetben, ha cikkelyét becses neve aláírásával látja el.

S. K. Zalaegerszeg. A szelektés munkánk nem történt meg és az erre vonatkozó javaslat még nem készült. Még idejein a tervezetet megküldjük. Második kérdésére a következőket feleljük: a közigazgatási bíróság valóban a kérdezőnek javára döntött.